

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ПОШИРЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Реуцька Єлизавета Владиславівна
Науковий керівник доц. Чистіліна Т.О.
Харківський навчально науковий інститут
ДВНЗ УБС

Постановка проблеми. В сучасних умовах прояви корупції створюють загрозу національній безпеці, євро інтеграційним прагненням та демократичному розвитку України. Корупція, як соціальне явище, притаманна багатьом державам світу, але в Україні набрала масового масштабу. Боротьба з корупцією в сучасному українському суспільстві є **актуальною** та невідкладною задачею.

Виклад основного матеріалу. Проблема подолання корупції є багатоаспектною та досить складною як для дослідників – теоретиків, так і для практиків. Дослідженням різних проявів цієї проблеми займалися вітчизняні науковці М.Д. Данчук, Д.Г. Заброда, С.О. Межений, О.Я. Прохоренко, О.В. Ткаченко, В.К. Шкарупа та інші.

Корупція визначається, як протиправна діяльність, яка полягає у використанні службовими особами їх прав і посадових можливостей для особистого збагачення; підкупність і продажність громадських та політичних діячів [1].

Характерною ознакою корупції є конфлікт між діями посадової особи та інтересами її працедавця або конфлікт між діями виборної особи та інтересами суспільства. Багато видів корупції аналогічні шахрайству, що здійснюється посадовою особою, і відносяться до категорії злочинів проти державної влади.

За типами взаємодіючих суб'єктів корупція поділяється на декілька різновидів:

- *Побутова корупція* породжується взаємодією пересічних громадян та чиновників. До неї входять різні подарунки від громадян, послуги посадовій особі та членам її сім'ї.

- *Ділова корупція* виникає при взаємодії влади і бізнесу. Наприклад, у разі господарської суперечки, сторони можуть прагнути заручитися підтримкою судді з метою винесення ухвали на свою користь.

- *Корупція верховної влади* розповсюджується серед політичного керівництва і верховних судів. Вона стосується груп, що стоять при владі, недобросовісна поведінка яких полягає в здійсненні політики в своїх інтересах на збиток інтересам виборців [2].

Розповсюдження корупції серед чиновників приводить до того, що в ній опиняються зацікавленими як підлеглі, так і керівники.

Основними причинами широкого розповсюдження корупції в Україні є недосконалість політичних інститутів, які забезпечують внутрішні і зовнішні механізми контролю. Крім цього, є об'єктивні причини, обумовлені історично та ментально:

- Двозначні закони. Просте, недвозначне, лаконічне і зрозуміле законодавство скорочує потреби у великому апараті чиновників і полегшує розуміння законів громадянами.

- Незнання або нерозуміння законів населенням, що дозволяє посадовим особам довільно перешкоджати здійсненню бюрократичних процедур або завищувати належні виплати.

- Залежність стандартів і принципів, що лежать в основі роботи бюрократичного апарату, від політики правлячої еліти.

- Професійна некомпетентність бюрократії.

- «Кумовство» та політичне заступництво, внаслідок чого формуються особисті стосунки (таємні домовленості), що ослабляють механізми контролю та запобігання корупції.

- Відсутність єдності в системі виконавчої влади, тобто, регулювання однієї і тієї ж діяльності різними інстанціями.

- Нерозвинене громадянське суспільство, внаслідок чого громадяни не мають достатнього впливу щодо ефективного контролю за діями усіх гілок державної влади [3].

В Україні розроблено розгалужене антикорупційне законодавство, яке включає в себе:

1. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) 2014-2017 роки» (ВВР, 2014, № 46);

2. Закон України «Про запобігання корупції» (ВВР, 2014. - № 349; із змінами від 2015-16 р.р.);

3. Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» (ВВР, 2014, № 10);

4. Окремі статті Кримінального кодексу України;

5. Окремі статті Кодексу України про адміністративні правопорушення тощо [Див. напр.: 4; 5].

Але проблема полягає у відсутності ефективної реалізації законодавства на практиці, вибіркового його застосуванні.

В законодавстві розроблена система заходів щодо запобігання і протидії корупції. Серед них: запобіжні заходи, заходи щодо виявлення та розслідування корупційних правопорушень, щодо припинення

корупційних правопорушень, щодо інформування населення тощо. Проблема полягає в тому, що здійснення усіх цих заходів покладено, як правило, на різних суб'єктів, які часто діють неузгоджено.

Висновки. Попри всю важливість заходів щодо запобігання корупції, через об'єктивні та суб'єктивні обставини вони не завжди досягають своєї мети. Тому особливо гострою залишається проблема оптимізації шляхів виявлення, розслідування конкретних фактів посадових злочинів, і притягнення винних посадових осіб до передбаченої законом відповідальності. Виявлення посадових злочинів через специфіку їх прояву становить надзвичайну складність. Це зумовлює високий рівень перебування поза сферою юридичної відповідальності значної кількості осіб, корупційна діяльність яких є суспільно-небезпечною.

У зв'язку з цим та низкою наведених вище причин розповсюдження корупції в Україні, боротьба з цим явищем повинна бути спрямована на ліквідацію його причин, тих соціальних та економічних умов, що створюють ґрунт для розповсюдження корупції. Тобто, боротьба з корупцією потребує комплексного підходу, за діяння усіх соціальних та владних інститутів: від освітніх – до виконавчих, законодавчих та судових.

Література

1. Юридичний словник-довідник. К.: 1996. – с. 308.
2. Мельник М. І. Корупційні злочини: сутність і поняття / М.І. Мельник // Право України. – 2000. – № 11.
3. Камлик М. І. Невмержицький Є. В. Про результати дослідження проблем, що пов'язані з протидією корупції в Україні / М.І. Камлик, Є. В. Невмержицький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2000. – № 2. – С. 99-112.
4. Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс] // ВВР України, 2014. - № 349. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
5. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] // ВВР України, 2001. - № 25-26. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>